

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak petek; ako je ta dan praznik, dan poprej.

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1.50 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3.50 K, za Ameriko 4.50 K.

List in oglasi se plačujejo naprej.

Vse dopise, naročnino in oznanila sprejema tiskarna J. Krajec nasl.

Dolenjskim junakom v spomin.

Zadnjič smo opisali hrabrega častnika, ki je padel za dom in cesarja na južnem bojišču, danes se ozrimo zopet na severno bojno polje, kjer si je lavorov venec priboril slovenski častnik iz poklica, c. kr. nadporočnik g. Koderman. Dobili smo nekatere podatke, ki jih objavimo v spomin slovenske hrabrosti in zvestobe.

Bogumil Koderman porodil se je dne 6. decembra 1884. leta v Velikih Laščah. Svoje študije je dovršil na novomeški gimnaziji, vojaško kadetnico pa v Mariboru leta 1906. Tega leta je bil imenovan praporščakom, leta 1909 poročnikom in leta 1913 pa nadporočnikom. Prideljen je bil ogrskemu pešpolku št. 85, ter je v tem polku služboval deloma v Levčah (Löcze), deloma pa v Máramaros-Szigetu na gorenjem Ogrskem. Kot vesten oficir se je priučil potrebnih jezikov. Njegov polk obstoji iz Rusinov, Slovakov, in Madjarov. Mažarščino je popolnoma obvladal, rusinsko, slovaško dobro umeval. Največ je rabil materinščino in nemščino. Toliko jezikov zmožen častnik ima lepo bodočnost.

Zadnje letne počitnice je prebil pri svojih stariših v Novem mestu od 4. do 29. julija 1914, ter je moral ta dan vsled razglašene mobilizacije oditi k svojemu polku. Od tu je moral kmalu oditi na Rusko-Poljsko.

Iz njegovih pisem z dne 30. sept. in 3. okt. 1914 se da posneti, da je bil od 26. avgusta do 11. septembra 1914 na severnem bojišču v vednih bojih pri Komarowu, Tomaszowu, Zamosču, Pawlovhi, Rawi-Ruski in pri Magierowu pred Lvovom.

Ko je njegov stotnik v prvi bitki padel, prevzel je on vodstvo stotnije ter jo je do svoje smrti hrabro vodil. Da so bili napori in štrapanji med tem časom hudi, se razvidi iz njegovih pisem.

Od 3. oktobra 1914 naprej ni bilo od rajncega nobenega poročila več; na njega naslovljena pisma so se vračala in še-le po dolgem poizvedovanju je njegovemu očetu, g. Franc Kodermanu, od kompetentne strani prišlo prežalostno poročilo, da je g. Bogumil padel dne 21. oktobra 1914 pri Kostkowu, 10 do 12 km severno od Jaroslava ob reki San — častne in hrabre smrti.

Sovražna krogla mu je nit mladega življenja pretrgala, in kakor očitno g. nadporočnik Korajni pravi, se je po zadobljeni rani zgrudil na tla in je bil v nekaj trenutkih mrtev.

Usoda je hotela, da se rajncega ni moglo z bojišča vzeti, ker je sovražnik dotični svet, kjer je Bogumil obležal, v naglici zasedel, iz česar se da sklepati, da so ga Rusi pokopali.

Naj mu bo tuja gruda lahka! Padel je častne in hrabre smrti za cesarja in domovino.

G. ravnatelj Kodermanu in njegovi spoštovani rodbini pa tem potom izrekamo naše najiskrenejše sožalje.

Naročajte „Dolenjske Novice!“

Prijatelje in znance prosimo za poročila o padlih in ranjenih Dolenjcih.

Cesar svojim bojevnikom za novo leto.

Dunaj 31. decembra. („Wiener Zeitung“.) Njegovo c. in kr. apostolsko Veličanstvo je najmilostnejše blagovolilo izdati naslednje armadno in mornariško povelje:

Že pet mesecev poslavljajočega se leta je monarhija v boju, ki je bil njej in njenim zvestim zaveznikom vsiljen, proti številnim, mogočnim sovražnikom. Pogled nazaj na štanovitno vztrajnost, bojaželnost in skrajno hrabrost Moje armade in moje mornarice daje v pogledu v novo bojno leto pomenljivo zaupanje, da bodo avstrijsko-ogrski bojevniki na suhem in na morju v korist domovine častno prestali tudi najtežje izkušnje, katere bi naložila vojska njihovim vojaškim krepostim. V bolesti polni hvaležnosti se spominjam mnogih, ki so na krvavem polju žrtvovali svoje življenje za pravično stvar. Z najtoplejším priznanjem pozdravljam vse svoje vrle bojevnike, da bi z božjo pomočjo novo leto prineslo zmago.

Iz dnevnika slovenskega vojaka.

Slovenski pionir piše Slov. Gospodarju s severnega bojišča dne 19. decembra:

Naznamim vam, da sem po dolgem hrepenenju vendar enkrat dobil našega „Slovenskega Gospodarja“ v roke od doma daleč sem na rusko mejo blizu Krakova. Z velikim zanimanjem sem čital o junaštvu naših slovenskih polkov, posebno od našega 87. pešpolka, kako se hrabro bojuje za domovino. Tudi mi pionirji od 3. stotnije 3. pionirskega bataljona smo že dostikrat pokazali svojo hrabrost. Bilo je dne 4. septembra pri Jožefovem na Ruskem. Naša stotnija je bila pridružena nemškemu koru. Bilo je levo krilo tega kora, ki se je bojeval pred Lublinom pri naši armadi. Par dni poprej smo napravili most čez Vislo, ki je malo večja kakor Drava. Kar dobimo dne 4. septembra povelje, da moramo most podreti, ker se sovražnik približuje. Ko smo bili s podiranjem mostu gotovi, prikoraka naenkrat na nasprotni breg še 400 nemških vojakov. K sreči smo še imeli 4 ruske lesene ladje, in hitro smo jadrili na ono stran. Ker so bile ladje slabe, smo morali Nemce dvakrat čez Vislo voziti. Seveda so hoteli prvokrat vsi v čolne, ker so bile kroglice iz ruskih topov vedno bližje. Ko smo pa drugokrat čez reko peljali, so že padale kroglice blizu nas v vodo. Jaz sem bil na krmilu. Nekaj metrov od mene je padla granata, da sem bil ves moker. Hvala Bogu, da je bila voda globoka čez 5 metrov. Ruska granata nam ni nič škodovala, namreč ko se je na dnu Visle razpočila. Tako smo srečno nemške vojake čez vodo spravili. Bili so nam zelo hvaležni, nam avstrijskim pionirjem. Nemški častniki so nas obdarovali s cigaretami.

Kmalu nato pa smo se umaknili na hrib, v okope. Naenkrat zagledamo krdece vojakov bežati proti bregu, kakor poprej onih 400 Nemcev. Hitro pogleda poročnik skozi daljnogled in spozna, da so to nemški vojaki. Poveljnik pravi! Delo je zelo nevarno, pa junaško! Fantje, izkažimo se, da smo hrabri avstrijski pionirji! Kdo hoče prostovoljno te Nemce rešiti s čolni? Pri-

skočilo je 12 pionirjev k poročniku in so leteli kolikor so jih noge nesle proti vodi in že so se peljali čez Vislo. Kar opazi ruska artilerija na drugem bregu naše hrabre pionirje. Začela je strašno streljati na naše vrle vojake. Kakor toča so padali šrapneli in granate okoli njih. S hriba smo opazovali to junaško igro. Kar strmel sem in prosil Boga, da bi rešil moje tovariše iz tega strašnega položaja. Bil sem uslišan. Komaj so se pionirji in Nemci pripeljali na našo stran, že so bili kozaki pri vodi na oni strani. Do solz ginjeni so se nemški vojaki od veselja nam zahvaljevali, da smo jih rešili smrti, ali ruskega ujetništva. Nemcev je bilo 40 mož. Čez tri tedne je bilo onih 12 pionirjev, ki so rešili Nemce, obdarovanih s srebrnimi kolajnami prve vrste. Bilo je devet Slovencev in pa 3 Nemci. Cela naša pionirska stotnija je bila pohvaljena od nemškega kornega poveljnika in od našega presv. cesarja, da smo rešili 440 nemških vojakov iz tako nevarnega položaja.

Amerika grozi.

Washington, 30. dec. Predsednik Wilson je izjavil glede na noto, odposlano Angliji, ki zahteva, naj se lepše postopa z ameriškano trgovino, da bo morala Anglija plačati visoko odškodnino, ker se nepostavno zadržujejo ameriškanski tovari, ki jih prevažajo.

Vtis note v Londonu. London. Ameriška nota je tu učinkovala kot bomba. Angleška se mora Ameriki takoj vdati, kar znači slabost Angleške na morju.

Revolucija med črnovojniki polki v Sibiriji?

Budimpešta, 30. dec. Listu „Pesti Naplo“ se javlja iz Peterburga: Po semkaj došli poročili je v Sibiriji med črnovojniki polki izbruhnila revolucija. V Tomsku so vojaki umorili guvernerja. Poleg tega so se vršili krvavi spopadi med oblastni in vpoklicanimi črnovojniki. Bjelostoški polki, katere tvorijo po večini Poljaki in Judje, so bili po večini prestavljeni v Tomsk in Irkutsk, ker jim oblasti ne zaupajo.

Vojska z Rusi.

Položaj na Poljskem. Lipsko, 30. decembra. „Leipziger Neuesten Nachrichten“ pišejo k položaju na Poljskem: Glavni boji se odigravajo na posameznih določeni točkah cele fronte. Ob Bzuri se zdi, da je Sohačev središče bojev. Severno in južno od mesta so nemške čete na raznih točkah prekoračile Bzuro, vsekako z zelo težkimi boji, ker Rusi z vsemi silami skušajo, da bi na vzhodnem bregu stoječe Nemce vrgli nazaj čez reko. Boji za reko tu še niso odločeni, vendar prodirajo nemške čete korak za korakom naprej. Enak je tudi položaj ob Rawki, kjer se pri Bolimowu in vzhodno od Skierniewicz vrše vroči boji.

Večji uspehe lahko zaznamujejo zvezne čete ob Pilici. Pri Tomaszowu, kjer napravi Pilica koleno, so prišli na desni, kakor tudi na levi breg in so dosegle že črto Inowłodz, 17 km vzhodno od Tomaszowa. Novi ruski sunek na vzhodnem bregu Pilice je bil te dni odbit. Ravno

ti boji so za odločitev cele bitke velike važnosti, ker so naperjeni proti središču ruskih postojank. Če se tu posreči vpogniti ali celo prodreti rusko črto, potem bodo tudi ruske postojanke severno in južno nevzdržljive.

Lovič v nemških rokah. O zavzetju tega mesta poroča nek nemški častnik sledeče: „Tako smo po 14 dnevih težkih bojih prišli v posest Loviča. Mesto, katero so Rusi izpremenili v trdnjavo, se je trdovratno branilo. Po neprestanih naporih in bojih naših čet in potem ko smo napravili mostove čez Bzuro, smo mogli vkorakati v mesto, ki je bilo po nemški artileriji, posebno pa po avstrijskih motornih baterijah močno prizadeto. Zvečer smo došli na veliki trg, kjer je stala armadna rezerva in zažgala stražni ogenj. Bila je to čudovito lepa bojna slika. General pl. Morgen je nato prijezdil v mesto in pri poštnem poslopju stopil s konja. Vse je hitelo k njemu in mu uprizorilo navdušene ovacije.“

Boji na zamrznjeni Latorci. „Berliner Tageblatt“ poroča 30. m. m. po listu „Morning Post“: Boj v Karpatih se nadaljuje z obupno silovitostjo in strašnih okoliščinah na obeh straneh. Rusi ojačujejo svoje čete na južni fronti. Izvajajo silovite napade, da osvoje prelaze in da dobe boljše postojanke v dolini Latorce. Bitka divja v tej okolici že nad dva tedna. Minulo nedeljo je bila zamrznjena reka Latorca. Rusi so na reki odkrili led na razdalje 6 kilometrov, da bi reke ne mogli Avstrijci prekoračiti, a drugi večer je bila reka zopet tako zamrznjena, da je bil prehod na raznih krajih mogoč. Na nekaterih točkah so se bili na ledu boji moža z možem. Led se je udril. Vojaki, ki so se borili na nož, so izginili v ledeno mrzlih valovih reke.

Odrezane ruske čete. Milan, 31. decembra. „Corriere della sera“ poroča, da so Nemci odrezali na južnem bregu Pilice ruske zadnje čete, ki so 21. t. m. prodirali v fronti Opočno-Tomaszow.

Škoda, ki so jo Rusi povzročili v Bochniji znaša po proračunu župana dr. Maissa šest milijonov kron. Dr. Maiss je že predložil izkaz teh škod okrajnemu glavarju in ministrstvu za notranje zadeve.

Vojska z Rusi. Nemci zasedli Lowicz in Skierniewice. Nemško uradno poročilo pravi med drugim: Zunanja poročila napravljajo vtisek, kakor bi Lowicz in Skierniewice ne bila v naših rokah. Te kraje smo že več kot pred šestimi dnevi vzeli. Skierniewice leži daleč za našo fronto.

Rusko posojilo odklonjeno. London, 31. decembra. Novo rusko posojilo v Londonu je odklonjeno.

Boj za Varšavo. Posebni dopisnik angleškega lista „Daily Telegraph“ v Varšavi, znani angleški časnikar Granville Forlescue, je poslal svojemu listu sledeči opis bojev za poljsko glavno mesto: Boj za Varšavo se je pričel in velika bitka je v teku. V mesto se razločno čuje grmenje topov. Na stotine železnih kosov žvižga po zraku. Peklenski šunder je karakterističen za moderno vojsko. Rusi imenujejo to godbo . . . Je pa pač samo korračnica-žalostinka. Podal sem se po jeruzalemski cesti, ki vodi proti bojišču in po kateri je gotovo četrt milijona vojakov korakalo. Kaj so pač morali občutiti ti

vojaki, ko so prvič slišali žvižgati granate nad seboj? Čakala jih je čast, slava ali pa strašna smrt. V prvih vrstah se bore sedaj nove nemške rezerve. Pogum, s katerim se bore nemški vojaki, je nepopisljiv. V noči od srede na četrtek so nemški polki naskočili ruske strelske jarke nedaleč od Sohačeva, ki so se zdeli nedovzetni. Rusi niso drugega mislili, kakor da so Nemci znoreli in sklenili, da se sami nataknejo na ruske bajonete. Svinčena in železna toča je sprejela naskakovalce. Desetkrat so Nemci naskočili, desetkrat so morali nazaj. Ko so enajstič naskočili z bajoneti, je ruska oporna sila omagala, nakar so prostovoljno zapustili svoje postojanke. Boj po svoji srditosti prav nič ne zaostaja za onim v Flandriji. Kajti Nemcem so Rusi postavili nasproti svoje najhrabrejše vojake, elito armade, da rešijo glavno mesto Poljske. Ljudi, ki so se deloma že izkazali v Mandžuriji, rusko gardo in sibirskih linijske polke. O prostovoljni izpraznitvi Varšave na noben način ne more biti govora.

Przemyslska posadka zaplenila rusko vojno pošto. Praga, 1. januarja. „Prager Tagblatt“ je 31. decembra potom letalske pošte prejel vojno dopisnico, ki je bila 28. decembra oddana v Przemyslu. Dopisnica javlja med drugim, da so bili v zadnjih dneh vsi ruski poizkusi, približati se predtrdnjanskemu ozemlju, odbiti. O tej priliki so naši zajeli tudi rusko vojno pošto, ki je vsebovala veliko dragocenih stvari. Rusi se držijo daleč proč od območja naše trdnjavske artilerije. Dopisnica naznanja, da posadki ničesar ne manjka in da je tudi zdravstveno stanje med moštvom izvrstno.

Pri Lodzu in Loviču Nemci ujeli 56.000 Rusov. Berolin, 31. decembra. Iz velikega glavnega stana izve Wolffov urad: Naše na Poljskem vojskujoče se čete so pri zasledovanju sovražnika po bojih pri Lodzu in Loviču ujele 56.000 Rusov in zajele mnogo topov in strojnih pušk. Skupni plen naše 11. novembra pričete ofenzive je torej narastel na 136.600 ujetnikov, nad 100 topov in nad 300 strojnih pušk.

Odbiti ruski napadi ob Biali. Naši ujeli 2000 Rusov. Uradno se med drugim poroča: Ob Biali južno od Tarnova so bili tekom dneva in ponoči ponovni sovražni napadi odbiti s težkimi izgubami za Ruse. Naše čete so pri tem ujele 2000 Rusov in zaplenile 6 strojnih pušk.

Ob Visli ovira trajna gosta megla boje. Zato vlada deloma mir, deloma smo pa napredovali.

Naši zavzeli važno opiralnišče. Na Poljskem zahodno od Visle se je posrečilo našim četam po večdnevem trdem borenju vzeti posebno močno opiralnišče ruske glavne postojanke Borzymow in pri tem ujeti 1000 Rusov ter zapleniti šest strojnih pušk. V treh nočnih napadih so skušali Borzymow zopet osvojiti. Njihovi napadi so bili z velikimi izgubami odbiti. Tudi vzhodno od Rawe nemški napad počasi napreduje.

Na uszoškem prelazu so se naši umaknili. Uradno poročilo z dne 2. januarja pravi med drugim: Na uszoškem prelazu se bojujočo skupino smo pred premočnimi silami pomaknili nekoliko nazaj od grebena.

Iz ruske generalitete. Petrograjska brzojavna agentura poroča, da je bilo ranjenih veliko ruskih generalov. Do 28. decembra se je pripeljalo v Petrograd 48 ranjenih generalnih poročnikov in generalnih majorjev.

Prijete poslance ruske dume sodi vojne sodišče. Berolinski „Vorwärts“ poroča: Vojnemu sodišču so izročili pet socialističnih poslancev dume in še šest udeležencev neke konference. Vojno sodišče jih bo sodilo po vojnih postavah.

Ruski poizkus prodreti našo bojno črto ponesrečen. Naše čete uničile en ruski bataljon. Dunaj, 3. januarja. Uradno se poroča: Ponovni poizkusi sovražnika,

da bi prodrli našo bojno črto zahodno in severozahodno od Gorlic, so se zopet izjalovili s težkimi izgubami za Ruse.

Med temi boji, ki so trajali cel dan, so naše čete v naskoku zavzele neko višino južno od Gorlic, za katero so se vršili hudi boji, uničile sovražni bataljon, ujele enega štabnega in štiri nižje častnike ter 850 mož, zaplenile dve strojni puški, tudi sovražnikov aeroplan, ki je bil izstreljen, spada k plenu.

Na ostali fronti ni nobenih dogodkov: Namestnik načelnika generalnega štaba pl. Höfer, fml.

Naši osvojili važne višine južno od Gorlic. V božičnem času so naše čete ujele 12.735 Rusov. Dunaj, 4. januarja. Uradno se poroča: V trdovratnih bojih južno od Gorlic, ki so se vršili v najtežjih vremenskih razmerah, so si naše vrle čete z zavzetjem važne črte višin zagotovile ugodno podlago za nadaljne dogodke.

V Karpatih ni nobene izpremembe; v zgornji dolini reke Ung se vrše mali spopadi. Med boji v božičnem času je bilo na severnem bojišču ujetih 37 častnikov in 12.698 mož.

Namestnik načelnika generalnega štaba pl. Höfer, fml.

Ruske izgube. Rotterdam, 4. januarja. „Matin“ računa ruske izgube do 22. dec. na mrtvih in ranjenih 1.650.000 mož.

Usoda Skierniewic. Berolin, 4. jan. „Times“ poročajo iz Varšave: O Skierniewicah se ne ve nič gotovega. Po nekaterih poročilih je mesto popolnoma porušeno, po drugih je pa le deloma zažgano.

Dedeagač blokiran.

Ruščuk, 4. januarja. Vladni list pri naša razburljivo poročilo, da je angleško-francosko brodovje že pričelo blokirati Dedeagač. Blokadne ladje ustavljajo vse trgovske ladje, ki so namenjene v pristanišče in jih strogo preiskujejo. Na ladjah se nahajajo osebe aretirajo, blago pa zaplenijo. Poročilo o blokadi, katero so ljudstvu sporočili listi s posebnimi izdajami, je po celi Bolgariji povzročilo strašno razburjenje.

Na južnem bojišču.

Črnogorci pogrešajo dve francoski ladji. Iz Bara se poroča v Rim: Brez vsake sledi sta izginili dve francoski ladji, ki sta odpuli v Bar, da pripeljeta živila. Parnika bi morala pripluti v pristanišče že pred 10. dnevi. Sodijo, da sta se parnika vrnila nazaj v Marseille iz strahu radi izpada avstro-ogrškega podmorskega čolna XII.

Novi bosenski deželni načelnik podmaršal pl. Sarkotić v Sarajevu. Ogrski korespondenčni urad javlja, da je podmaršala pl. Sarkotić na kolodvoru v Sarajevu pozdravil sarajevski župan Čurčić, nakar je novi deželni načelnik pl. Sarkotić odgovoril hrvaško.

Pomoč Srbiji. „Adversul“ poroča iz Galaca: Mimo mesta se je peljalo zopet pet ruskih parnikov, ki so spremljali 30 ladij, ki so vozile ruske vojake in municijo.

Črnogorci blizu Trebinja odbiti. — Uradno se med drugim poroča: Vzhodno od Trebinja je naša artilerija po večurnem artilerijskem boju prisilila Črnogorce, da so se umaknili.

Belgrad zopet bombardiran. Berlin, 5. januarja. „Lokalanzeiger“ poroča iz srbskega vira, da je Belgrad vnovič bombardiran. Baje ni nihče ranjen, nekaj hiš je poškodovanih.

Nemško-francosko-belgijsko bojišče.

Bodoča taktika zaveznikov na zahodu. Berolin, 30. dec. Iz Haaga poroča „Tägliche Rundschau“: Posebni poročevalec Reutersjevega urada na severnem francoskem obveščaja, da so pokazali vsi poizkusi prodreti

nemške čete, da je med velikim francoskim skupnim napadom ostal sovražnik presenetljivo močan. O nadaljevanju prave ofenzive se zato zdaj ne more govoriti. Zavezniki nameravajo zdaj svojo taktiko v toliko izpremeniti, da bodo dovolj močno pritiskali na vse točke nemške fronte in skušali sovražnikove moči tako napeti, da ne bo mogel odposlati še več vojakov na vzhodno bojišče.

Boji za St. Georges. — Grozni nalivi. Berolin, 30. dec. Veliki glavni stan poroča: Za selo St. Georges, jugovzhodno od Nieuporta, katero smo morali vsled nenavadnega napada sovražnikovega zapustiti, se še bojuje. Vihar in grozni nalivi so napravili na obojestranskih postojankah na Flandernskem in v severni Franciji škodo. Na ostali fronti je dan v splošnem potekel mirno. — Najvišje armadno vodstvo.

Belgija prosjači Japonsko za pomoč. Frankobrod, 30. dec. „Independence belge“ poroča: Belgijska vlada je ponovno pozvala Japonsko za osvojitev Belgije za pomoč.

Francozi vrženi iz Alzacije. Basel, 1. jan. „Anzeiger“ poroča, da so bili Francozi popolnoma vrženi iz gornje Alzacije. Po večdnevih bojih se je francoska ofenziva v gornji Alzaciji končala z umikanjem in težkimi izgubami za Francoze.

Nieuport neki nemški Zeppelinov zrakoplov popolnoma porušil. Iz Roosendaala se poroča: Neki Zeppelinov zrakoplov je minuli torek zjutraj popolnoma porušil Nieuport, na katerega je vrgel veliko bomb.

Flandernsko zagrinja megla. „Berlingske Tidende“ poročajo iz Pariza: Flandernsko zagrinja neprodorna megla, ki onemogočuje vse vojaške operacije. Nemci nadaljujejo energično svoja utrjevalna dela ob belgijskem obrežju severno od Ostenda. Vsi fort pri Antwerpnu so zopet sposobni za obrambo. Do 200.000 mož je zbranih v in okoli Antwerpna, kar dokazuje, da hočejo Nemci Antwerpen prirediti za svoje glavno opiralnišče v Belgiji.

Pozdrav iz Przemysla.

Uredništvo „Slovenca“ je prejelo po vojni pošti, katero je iz Przemysla prinesel avstrijski letalec naslednjo dopisnico: Slavno uredništvo!

Branilci Przemysla pošiljajo svojim družinam, vsem prijateljem in znancem svoje najtoplejše pozdrave, ter najprišrečnejša božična in novoletna voščila. Visoko gori nad glavami ruske oblegovalne armade, kamor ne doseže sovražna krogla, hité ti pozdravi! Naš letalec jih ponese tja daleč doli na jug iz mogočnega našega branika! Ruska oblegovalna povodenj že vpada, kmalu bo isti konec. Mogočno pa stoji naša trdnjava sredi valovja, tako trdno in nepremakljivo, bolj kot kedaj poprej! Živela naša lepa domovina, mogočna in velika Avstrija!

V imenu vseh Slovencev v Przemyslu: Alojzij Hude (brat padlega Jožeta) Janez Smole — Josip Ravnikar.

Turška vojska.

Zveza med Nemčijo, Avstrijo in Turčijo. Carigrad, 1. dec. (Kor. ur.) Jutranji listi objavljajo sledeče zanimivo mesto iz govora zborničnega predsednika Halil beja: Vsled naukov, ki nam jih je dala zgodovina in prisiljeni po naši zemljepisni legi, smo sklenili zvezo z Nemčijo, in z Avstro-Ogrsko. Od tega dne naprej tvorimo tudi mi dejansko del velesil in pridobimo v svoji notranji in zunanji politiki popolno neodvisnost.

Turki zasedli Ardagan? Carigrad, 2. januarja. (Kor. ur.) Neko poročilo pravi, da je turška armada vkorakala v Ardagan, mesto v Kavkazu, ki je 80 km oddaljeno od meje. List „Terdjoumani Hakkikat“ trdi v svoji večerni izdaji, da je dobil to poročilo od avtentičnega vira. Zgodilo se je to 31. decembra. Glavni stan o tem dosedaj še ni ničesar objavil.

Turki osvojili Ardaghan. Carigrad, 2. januarja. (Kor. ur.) Uradno poročilo turškega glavnega stana izvaja: Turške čete so zavzele včeraj Ardaghan. Neki oddelek turških čet, ki operirajo v ozemlju Curuka, je zadel 28. dec., ko je operiral proti Ardaghanu, zahodno od mesta na ruske čete, ki jih je vrgel nazaj. Čete, ki so branile pod generalom Zašenom Ardaghan, so šteje 3000 mož pešcev, 1000 kozakov, 6 topov in 2 strojni puški. Zjutraj 29. decembra je turški oddelek ne glede na sovražnikovo premoč takoj napadel dobro utrjene, s topovi krite sovražnikove postojanke. Krvavi boj se je končal proti večeru tako, da so pobegnili Rusi, ki so imeli velike izgube; turške izgube niso bile znatne. Predno so Rusi pobegnili, so zažgali velik del mesta, kakor tudi municijske in življenske zaloge. Turki so zaplenili veliko municije, vojnega materiala in del trena. Pohvaliti se morajo prostovoljci, ki so se hrabro borili ob strani Turkov. Tudi Perzi se s Turki bratsko skupaj bore.

Zmaga pri Meyanauwabu. Turške čete so skupno s perzijskimi rodovi 29. decembra pri Meyanauwabu, ki leži 50 km severovzhodno od Saučbulaka, popolnoma premagale 4000 Rusov, ki so razpolagali z nad 10 topovi. Rusi so izgubili nad 200 mrtvih, veliko ranjencev, 6 topov, veliko pušk, streliva in vojnega materiala. V Erzerum vozijo ruske vjetnike; 600 jih je že došlo v mesto.

Angleška bojna ladja „Formidable“ ponesrečila v Kanalu.

Berolin, 2. januarja. (Kor. ur.) Iz Londona se uradno poroča: Angleška linijska ladja „Formidable“ se je danes zjutraj v Kanalu potopila. 71 mož posadke je rešila neka majhna križarka. Mogoče je, da se je na druge ladje rešilo še več preživelih. Angleški tiskovni urad dostavlja, da še ni dognano, ali je nesrečo povzročila mina ali pa torpedni strel kakega podmorskega čolna.

„Formidable“ je bila starejša linijska ladja iz leta 1898. z obsegom 15.000 ton in 760 mož posadke.

Nemški podmorski čoln potopil angleško bojno ladjo. Berolin, 3. januarja. Uradno se poroča: Dne 1. januarja ob 3. uri zjutraj je nek naš podmorski čoln, kakor nam poroča potom brezžičnega brzojava, v angleškem kanalu nedaleč od Plymoutha s torpednim strelom potopil angleško linijsko ladjo „Formidable“. Čoln so rušilci zasledovali, pa ne poškodovali.

Namestnik načelnika admiralnega štaba pl. Behnke.

Francoska admiralska ladja „Courbet“ in podmorski čoln „Bernoulli“ potopljena.

Dunaj, 3. januarja. Iz popolnoma zanesljivega italijanskega vira izve „N. W. Tagblatt“, da se je francoska admiralska ladja „Courbet“, katero je v otantski cesti zadel torpedo avstrijskega podmorskega čolna „U XII“, pred Valono potopila. Francoski admiral in večji del posadke se je rešil na druge ladje.

Francoski podmorski čoln „Bernoulli“ se je tudi potopil.

Domače in tuje novice.

Darovi za vojake v kandijski bolnici. Na novega leta dan razdelili so člani III. reda sv. Frančiška pod vodstvom P. Pavla vojakom, vsakemu pol litra vina, potico, cigarete, kruh in posušeno sadje. Nadalje so za vojake darovali tudi: gospa prezidentinja pl. Garzarolli, cigarete, č.č. sestre v Šmiheln, cigarete, rožnvice, svetince in razglednice. Gospa Vodnik, cigarete, glavna tobačna trafika v Rudolfovem,

tobak in cigarete. Terezija Žura je nabrala v Mačkovcu in pripeljala 5 mernikov krompirja. Županstvo Šmihel-Stopiče, 150 steklenic pive. — Bog poplačaj vsem stotero.

V cesarice Elizabete bolnici je dne 3. januarja obiskal vojake-okrevalce č. g. dr. Wasyly Pynylo, grško-katoliški semeniški spirital iz Peremyšla (tako Rusini nazivajo svoje mesto). Grško-katoliške vojake in Poljake je spovedal in jim opravil sv. mašo po slovanskem obredu. Med sv. mašo je obhajal svoje rojake. Vsi drugi vojaki so bili tudi navzoči pri službi božji. Gospod doktor jim je v nagovoru pojasnil, da je katoliška vera le ena, a svojo lepoto kaže tudi v različnih obredih. Naši slovenski vojaki so itak skoro vse umevali. — Omenjeni gospod spirital je isti dan popoldne obiskal begunce v Semiču, dne 4. januarja pa vojake pri usmiljenih bratih. 5. januarja je prisostvoval lepi božičnici za begunce na Grabnu in se z večernim vlakom vrnil v Škofjo Loko, kjer biva za čas vojske.

Gospod sodni svetnik dr. Ahazhizh je stopil v pokoj in je ob novem letu prevzel odvetniško pisarno v Kočevju, ker se je dr. Riebl preselil v Celje.

Josip vitez Pogačnik se nahaja na južnem bojišču, je zdrav in čil ter služi kot ordonančni častnik pri 6. armadnem poveljstvu.

• **Primarij kandijske bolnice** dr. Pavlič je pisal, da se nahaja vjet v azijski Rusiji blizu kitajske meje.

• **Zanimiv obisk v Šmihelu pri Novem mestu.** Dol. Novice so poročale, kako so na dan izrednega 66 letnega vladarskega jubileja presvitl. cesarja Franca Jožefa I. nekateri gospodje obiskali gališke begunce v grajščini na Grabnu. Ob tej priliki so bili begunci skromno, a ljubko obdarovani; videti je bilo treba njihove hvaležne solze. Posebno so bili pa veseli obljube, da bodo prišli, če bo le moč, k njim duhovni njihovega jezika in obreda. Vsi ti begunci so gališki Ruteni ali Rusini grško-katoliškega obreda. V pondeljek 4. jan. 1915. se jim je ta želja izpolnila. Na prošnjo g. župnika Štefana Trškana je knezoškofjski ordinarijat poslal dva blaga gospoda duhovna, gg. Teodora pl. Pasiczynsky-a (Pasišinski), kateheta na meščanski šoli v Przemyslu in ob enem profesorja zgodovine na ondodni gimnaziji in njegovega brata Jaroslava, kaplana v Sanoku ob Sani, ki oba kot begunca bivata v Ljubljani pri gospodu profesorju Karolu Dermastija. — Spovedala sta jih, — obhajani so bili po domačem gosp. župniku — in maševala sta nato v njihovem obredu. O kako so bili srečni, da so po dolgem času mogli zopet enkrat zadostiti potrebam vesti in zahtevam verskega nauka. Ko bi, prijatelj, videl te udane obraze, te zaupljive poglede, potem bi še bolje razumel tesno in čudovito vez med duhovstvom in ljudstvom, zlasti še tako daleč od domovine. Kako hvaležno je bilo to ljudstvo mladima in ljubeznivima gg. duhovnikoma. Morda sprožimo drugič podrobne zanimivosti.

• **Na novega leta dan** popoldne je tukajšnji III. red sv. Frančiška, čigar namen je karitativno delovanje med ljudstvom, bogato obdaroval vojake ranjence v moški in ženski bolnici. Raz obrazov obdarovanih se je bralo veselje in hvaležnost, kar so tudi povečini vsi, vsak v svojem jeziku nasproti voditelju III. reda razodevali.

Pretekli torek ob 4. uri popoldne na predvečer božičnega dne rusinskega je priredila pomožna akcija za oskrbo beguncev, združena s III. redom krasno vspelo božičnico v spodnjih prostorih grajskih na Grabnu, kjer stanujejo rusinski begunci, 85 po številu. Ko so požrtvovalne novomeške gospe bujno okrasile božično drevo, se odpro vrata, in begunci, kar prevzeti, iznenadeno začno peti svoje domače božične pesmi in sicer s toliko tužnostjo, kar je posebno značilno za njihove pesmi, da ni ostalo nobeno oko navzočih brez solz.

Nato nastopi njihov duhovnik, ki je tudi ta dan vse begunce zjutraj obhajal

ter je govoril s toliko vnemo o njihovem žalostnem stanju spominjajoč jih njihove domovine, da so vsi jokali na glas. Opomnil jih je na Zveličarjevo siromaštvo pri rojstvu ter navduševal k voljnemu prenašanju revščine in pomanjkanja. Spodbujal jih je k hvaležnosti do svojih velikodušnih dobrotnikov v tujini, ki jim skušajo to bedno življenje omiliti s svojimi darovi.

K sklepu govora se še nemško zahvali g. baronu-glavarju, gospem in III. redu za požrtvovalno ljubezen in naklonjenost napram beguncem. Po dokončanem govoru še zapoje svojo narodno zahvalno pesem in gospe jih začno bogato obdarovati s potrebno obleko in jestvinami. V znak hvaležnosti so čestokrat tudi možki poljubovali posameznim osebam obleko. Zares, dobro, verno ljudstvo, ki je vredno in potrebno v vsakem oziru podpore.

Mestna hranilnica v Novem mestu. V mesecu decembru 1914 je 162 strank vložilo 54.035 K 74 h; 178 strank vzdignilo 58.842 kron 13 h. — Stanje vlog 3.530.583 kron 76 h. Denarni promet 316.794 K 53 h Vseh strank je bilo 1123.

Kletarski tečaj se vrši v dneh 12., 13. in 14. t. m. pri državni vzorni kleti v Rudolfovem. S tem se nudi zlasti vinogradnikom in gostilničarjem iz Novega mesta in okolice ugodna prilika, da se izučijo v umnem kletarstvu. Kdor se misli tečaja udeležiti, zglasi naj se takoj pri c. kr. vinarskem nadzorniku v Kandiji. Pričetek v torek ob 9. uri zjutraj ravnotam.

Iz ruskega vjetništva je pisal dne 22. oktobra 1914 svoji ženi v vas Drenje št. 11, pošta Straža, posestnik Anton Kumelj. Piše, da se je vozil po železnici iz Rusije 24 dni v Sibirijo tja nekam blizu kitajske meje. Omenja, da je bil ranjen, a je že zdrav in se vrne, ko bo vojska končana. Poroča se nam, da sta poleg Kumelja iz iste vasi še dva moža v ruskem vjetništvu, namreč Franc Pucelj in Ignacij Zoran. Pucelj je pisal iz mesta Tomsk v Sibiriji.

C. kr. pošta v Kandiji je s 1. jan. sistirana, kakor še več drugih na Kranjskem, n. pr. Jesenice 2, Šmartno pri Litiji, iz razlogov štedenja, kakor razglašajo pošto ravnateljstvo.

• **Ponesrečenci sprejeti v bolnico v Kandiji.** Janc Janez, posestnik iz Lešnice, je šel na novega leta dan pozno zvečer iz Trške gore domov. Na potu ga je napadel neki znanec ter mu prizadel s palico precejšno rano nad levim očesom. Posestnikov sin Leopold Bevc iz Trstenika je vozil z volji prazen voz iz Trebnjega. Med potjo mu je neki pes splasil vole, padel je tako nesrečno z voza, da si je zlomil nogo. Conta Jože, kovač iz Orehovice, je pri napravi drv padel in si zlomil palec na levi roki. Zevnik Franc, kovač na Ruperčvrhu je šel iz gostilne ponoči domov. Padel je na stopnicah tako nesrečno, da si je izvinil obe roki in poškodoval na glavi. Koračin Janez, posestnikov sin iz Vel. Kala, si je pri padcu izpahnil desno nogo.

Kranjska dežela se je posvetila presv. Srcu Jezusovemu. V sled soglasnega sklepa dež. odbora posvetila se je dne 6. t. m. v stolnici kranjska vojvodina po svojem avtonomnem zastopstvu slovesno presv. Srcu Jezusovemu.

Brezvestni zlobneži so tudi po Novem mestu in okolici širili najnesramnejše vesti o Ljudski posojilnici, dež. glavarju, dež. predsedniku, dež. banki itd. Seveda so vse te vesti najnesramnejše laži. Prosimo torej vse pametne in razsodne prijatelje ljudstva, da razširjevalce takih vesti nemudoma naznanijo varnostnim organom, da jih bo sodnija pončila, da se z lažmi ne sme ljudstvo begati. Kakor poroča uradno „Laibacher Zeitung“ je v Ljubljani policija par tistem že prišla na sled.

Občinske volitve odložene. Vlada je v soglasju z mnogimi tozadevnimi željami, ki so ji došle od prebivalstva samega, deželnim oblastvom poslala primerna navodila glede odložitve volitev v občinske

zastope, ki bi se po določbah občinskih redov morda imele vršiti.

Prej ne gremo domov . . . Z bojnega polja piše Franc Turk iz Maharovca svojemu prijatelju: . . . Moje želje bodo se izpolnile; jaz mislim, da sedaj gre že bolje, kakor je šlo. Poprej ne grem domov, da bo Avstrija zmagala.

V ruskem vjetništvu se nahaja že dalj časa pogrešani medicinec Ivan Lovšin, doma iz Ribnice, član slov. katol. akad. društva „Danica“. Kakor sam piše, je bil prideljen sanitetnemu oddelku; sovražnik ga je med prvimi zajel in odpeljal v Kijev.

• **Ranjeni Dolenjci v Zagorju ob Savi.** Tudi v Zagorje so dobili ranjence. Nastanjeni so na Topliški šoli. Po številu jih je 30. Med njimi so sledeči Dolenjci: Bizjak Janez, Velika dolina; Blatnik Anton, Kostanjevica; Zupančič Aleš, Polšnik; Brvar Alojzij, Aržiše pri Litiji; Kerin Janez, Krško; Pišek Karol, Mokronog; Jelenc Anton, Polšnik.

Štajerska slovenska vojna kurata. Dva izmed štajerskih slovenskih duhovnikov, ki sta bila pri svojih polkih na severnem bojišču, sta že vjeta od Rusov. To sta č. gg. kaplana Rajmund Bratanič od Sv. Pavla pri Preboldu in Vl. Cepuder od Sv. Ruperta v Slov. goricah.

Objava. Vsled odloka c. kr. trgovinskega ministerstva, št. 50.727/P ex 1914 z dne 29. decembra t. l., je začasno ustavljen promet s poštnimi zavetki za vojne vjetnike v azijski Rusiji.

Kdo ima 50 odstotni popust na železnicah? Kakor znano, je c. kr. železniško ministrstvo dovolilo sorodnikom, ki hočejo obiskati svoje v vojni ranjene ali obolele sorodnike, 50 odstotkov popusta. K tej naredbi je pojasniti, da velja to le za ranjence in obolele avstrijske bojvne, ki se zdravijo v teritoriju avstrijske ali nemške države. To velja tudi za sorodnike, ki bi se hoteli udeležiti v teh državah pogreba svojcev. K sorodnikom so vštete tudi zaročenke (neveste) obolelih, ranjenih in umrlih vojaških oseb. Istotako imajo pravico do 50 odstotnega popusta vožnje vse one ženske, ki dokažejo, da nameravajo kakega obolelega ali ranjenega avstro-ogrškega vojaka obiskati z namenom, da se tam naglo poroče.

Na južnem bojišču je padel, kakor se je brzojavilo, Miha Lenart, posestnik iz Smolenje vasi; umrl v bolnici na Ogrskem vsled zadobljenih ran.

4000 frankov zastonj! Kdor se zanima zanje, naj sporoči svoj naslov „Srečkovnemu zastopstvu 13“, Ljubljana, glasom današnjega oglasa.

Peti zvezek „Svetovne vojske“ je ravnokar izšel in vsebuje 2 krasne izvirne celostranske slike: Boj „Zente“ in „Ulane“ s francoskimi ladjami. Boj med nemškimi in angleškimi ladjami v Severnem morju. — Skrb za ranjence v vojski. Razun tega ima tudi umetniško prilogo s sledečimi slikami: Železniški most, ki so ga Rusi pri umikanju razstrelili, avstrijski pionirji pa tekem dveh dni zopet popravili. — Avstrijski top obstreljuje v utrjenih postojankah se nahajajoče Ruse pri Rzeszowu. — Za boj pripravljene avstrijske bojne ladje. — Ujeti ruski vojaki in špijoni čakajo na nekem polju v Galiciji, da bodo odpeljani.

Vsebinska je sledeča: Anglija pred vojsko. — Anglija in Rusija. — Angleška francoska in ruska mornarica. — Nemška in avstrijska mornarica. — Nemčija-Avstrija. — Anglija, Francija, Rusija in Japonska. — Kako je rastla moč angleške mornarice. — Morski strah. — Podmorski podkopi (mine). — V vzhodnem morju. — Plenjenje ladij. — V Severnem morju. — V Adriji. — O nalogi nemške mornarice. — Orčice. — Skrb za ranjence v vojski. —

Določitev kuratorjev za vzdigovanje denarnih pošiljatev vojaških vpoklicancev. Pravosodno ministrstvo je z odlokom 23. novembra 1913 razposlalo sodnijam navodila, da naj te imenujejo v vojsko vpok-

klicanim kuratorje za vzdigovanje denarja, ako niso zapustili pooblaščenecv.

Potiorek na Dolenjskem. Fcm. Potiorek je prišel te dni na obisk k svojemu bratu inženirju, graščaku na Prusniku, v župniji Dobovec, tik ob Savi pod Kumom.

Konec burske vstaje. Angleški listi poročajo, da so burski vstaši popolnoma poraženi. Londonski list „News“ poroča, da je angleška vlada naročila, naj se razsodbe vojnega sodišča proti ujetim Burom tudi izvrše. List pristavlja, da bodo voditelje ustrelili.

Pomorska bitka na Črnem morju. Sofija, 4. januarja. Po poročilih iz Varne se domneva, da se bije na Črnem morju pomorska bitka med Rusi in Turki. Na obrežju se čuje silovito gromenje topov.

Japonska pomoč trozvezji. Rimski listi poročajo, da bo omejila japonska vlada najbrže svojo pomoč le na podporo svoje bojne mornarice Angleški, Rusiji z materialnimi pošiljatkami, Franciji pa z diplomacijo.

Italija vpoklicuje nadomestne rezervnike. Graški listi poročajo iz Rima, da se vpokličejo pod orožje nadomestni letniki 1895.

Vjetniki na Nemškem. Berlin, 31. dec. (Kor. urad.) Skupno število koncev leta na Nemškem se nahajajočih in interniranih vojnih vjetnikov (brez civilnih vjetnikov) znaša 8138 častnikov in 577.875 mož. V tej številki pa še ni všteti del vjetnikov, ki so bili vjeti pri zasledovanju na Ruskem-Poljskem, kakor tudi ne vjetniki, ki se nahajajo na transportu.

Belokranjski - vestnik. -

Suhor. Beguncev iz Galicije je v naši fari 15 in so razdeljeni po vaseh. Sedaj jih je v Bušnji vasi 5, pri gosp. župniku ste 2 ženski, na Hrastu je ena družina. Vsi ti begunci so en čas v eni vasi in potem gredo zopet v drugo.

Glede ranjencev smo izvedeli: Martin Gršič iz Gor. Suhorja (17. polk) je ranjen (pri vratu) leži v Galiciji, a iz bolnišnice ne pride nič podatkov. Miko Orlič (7 polk) iz Dol. Suhorja, ranjen v nogo, leži v Ljubljani. — Sedaj je mnogo vojakov odrinilo v Galicijo iz naše fare. Kar se pa drugih vojakov tiče, se ne ve nič, ker ljudje ne dobijo nič natančnih podatkov.

Dva Avstrijca streljala za stavo.

„List „Berliner Post“ piše o naših avstrijskih vojaki: Avstrijski vojak je v resnici cel junak, kar se tiče poguma, odločnosti in neustrašenosti. Kdor ima priliko — tako nam piše nemški častnik, ki se udeležuje vojske na avstrijski strani — opazovati dan za dnem vrlino avstrijskih vojakov, ta se mora naravnost čuditi, kaj avstrijski junaki s svojim živahnim nastopom vse dosežejo. Svest si svojih dolžnosti, ne gleda avstrijski vojak ne na levo, ne na desno, ampak s krepko voljo premaga vse vojskine težave, če so tudi še tako hude. Avstrijec na vojski ohrani svoje veselo razpoloženje in tudi v bližini smrti ne postane žalosten. O avstrijskem vojaku bi se lahko reklo z velikim nemškim državnikom izza leta 1870: „Naš vojak je vreden, da se ga poljubi!“ O bitki pri Lvovu se pripoveduje sledeči zanimivi dogodek: Vojaki so ležali v strelskih jarkih. Avstrijci so bili Rusom zelo blizu. Tedaj je opazil nek avstrijski častnik, kako sta dva avstrijska vojaka v najhujšem šrapnelskem ognju stopila iz okopov ter sta za stavo streljala na Ruse. Po vsakem strelu sta dajala drug drugemu denar — krone. Častnik je vprašal, kaj to pomeni. Zvedel je, da sta streljala Avstrijca za stavo. Drug drugemu sta, predno je kateri oddal kak strel, pokazala Rusa, katerega naj podere s kroglo na tla. Vsak Rus je stal eno krono. In to se je zgodilo v najhujšem ognju. Če se je kak Rus le malo pokazal izza okopa, že ga je Avstrijec pokazal svojemu to-

varišu, češ: „Tega-le vzemi na muho! In strelec je moral zadeti. Kdor je izgubil stavo, je moral plačati globo. In tako je šlo naprej. Strelca sta zadevala vedno bolje. Dasiravno se je stava vršila v najhujšem ognju, vendar nobena sovražna krogla ni zadela katerega naših vrlih strelcev. Častnik je nazadnje naša junaka, dasiravno ga je njuna korajža izredno veselila, poklical in jima velel, naj se vrmeta v okop.

Loterijske številke.

Trst, 30. decembra 35 81 39 51 25
Gradec, 5. januarja 42 10 84 38 1

Hvala „Svealinu“!

Nisem hotel poprej verjeti, da je **Svealin** zares tako dobro sredstvo za izboljšanje luči in za štedenje itak dragega petroleja. Toda sedaj sem se sam prepričal o tem ter priporočujem **Svealin** slehernemu, ki rabi petrolejke. Pa tudi drugi hvalijo **Svealin** kot izvrstno pomoč v dosego lepe luči za malo novcev. Seveda se mora za svetilko številka 5 porabiti vsaj 6 do 7 kroglic **Svealina** in za večjo številko razmerno več, če se hoče doseči pravi uspeh. — **Svealin** se dobiva pri Urban-u Horvat-u, knjigarju v Novem mestu. Ena kroglica **Svealina** velja 4 vinarje, ena škatljica s tremi tucati pa samo krono 1.20.

Gospodarstvo.

Skrbimo za močna deteljišča.

Med najhvaležnejše rastline, kar jih imamo po naših njivah, spada brez dvoma detelja in sicer ena ko druga, domača in nemška. Obe nam dajeta bogate pridelke in zboljšujeta zemljo za druge sadeže, in kar je v naših razmerah posebno važno, obe sta tudi važna opora naši živinoreji. Že danes nam dajeta najtečnejšo zeleno in suho krmo in poklicani sta, da nam zlasti v sedanjih težkih časih pomagata nadomeščati dragocena močna krmila, ki postajajo dražja in dražja.

Detelja nam daje bolj tečno krmo kakor seno ali otava, ker je bolj bogata na beljakovinah. Opozoriti pa moram takoj na to, da je med deteljo in deteljo tudi razlika. V obče lahko trdim, da je detelja, pridelana na dobri, rodovitni in dosti gnojni zemlji vse bolj tečna in močna kakor detelja, ki je rastla na slabi zemlji in pri kateri se je premalo skrbelo za gnojenje. Revna detelja se že na videz pozna, še bolj se pa pozna vrednost take detelje v živalskem želodcu oziroma v užitku, ki ga imamo od nje pri eni in drugi živini. Zato pa mora biti naša skrb, da pridelujemo tečno deteljo, močno deteljo, ker ta pri živini veliko bolj zaleže kakor revna in slaba detelja.

Pri detelji zahtevajmo, da je goste in močne rasti. Da to dosežemo, je treba, da pride detelja v dosti močno zemljo. Zemlja za deteljo mora biti dobro vgnjena. Ugoden prostor ji damo, če jo sejemo po kaki močno gnojni okopavini. Dobro vgnjena zemlja, gosta setev, dobro seme, to so prvi in poglavitni pogoji za njeno pridelovanje. Ali treba jo je tudi pozneje gnojiti in velja tu prav posebno za nemško deteljo. Pomniti je, da je redka in plevelna detelja za nič in da je slabemu gnojenju navadno največ pripisovati, če se deteljišče tako hitro pokazi. Če je zemlja dosti gnojna, se deteljne korenine v zemlji vse bolj krepko razvijejo in razrastejo. Taka detelja je od vsega pričetka bolj močne rasti in proti vsem škodljivim vplivom bolj trdna. Gnojenja pa tudi pozneje ne smemo zanemarjati. Čim bolj ji postrežeš, bolj ti bo hvaležna in dlje ti bo trpela, saj nas tako uče izkušnje pri nemški detelji. Redko, plevelno deteljišče je kakor slabo rejeno, zanikarno živinče. Tako deteljišče daje

slab užitek. Tako deteljišče daje slabe košnje in slabšo krmo; tudi sicer ne vpliva skoraj nič na rodovitost poznejših pridelkov. Ves drugačen pa je vspeh, če je deteljišče gosto obraščeno in močno. Po taki detelji se zatira plevel in zboljšuje zemlja tudi za prihodnje sadeže. Tako deteljišče daje pa tudi veliko bolj tečno krmo.

Kakor živini dobre krme, tako tudi detelji ne sme manjkati dobrega gnoja. Kar se gnojil tiče, ki se priporočajo za deteljo, stoji v prvi vrsti Tomasova žlindra in superfosfat, poleg njih pa kalijeva sol in kajnit, tedaj gnojila, ki imajo v sebi fosforovo kislino in kalij. To nam je znano. Škoda pa, da se pri detelji le zmeraj premalo poslužujemo teh gnojil in da sploh premalo gnojimo! V drugo moram pa povdarjati, da je skrbeti tudi za potrebni dušik v zemlji, zlasti v letu setve in tudi pozneje. Res je, da sprejemajo deteljne rastline dušik iz zraka in da napravljajo iz njega beljakovine, ali to gre le do gotove meje in ko so rastline že dosti razvite, dosti listnate. V prvi mladosti pa morajo imeti potrebni dušik v zemlji, zato mora biti zemlja dobro vgnjena z domačim gnojem. Skrbeti moramo pa tudi pozneje za dušik, če hočemo bogateti deteljno krmo na beljakovinah in jo napraviti tečnejšo. Pozneje gnojenje nemške detelje s hlevskim gnojem ni najprimernejše gnojenje za to rastlino. To je res. Ali v gotovih slučajih se da tudi tako gnojenje opravičevati. Kot dušičnata gnojila prihajajo v poštev poleg domačih gnojil za sedaj žveplenokisl amonijak in pa apneni dušik, o katerem pa nimamo pri nas še potrebnih izkušenj.

Pri domači in nemški detelji bomo največ dosegli s primernim gnojenjem. To je gotovo, kajti dobro gnojena deteljišča nam bodo lahko največ pripomogla prek slabih časov, ki prihajajo nad našo živinorejo. Rohrman.

Zakon zoper oderuštvo.

(Cesarska naredba z dne 12. oktobra 1914, št. 275 drž. zakona.) — Piše dr. Viktor Sušnik v Slov. trg. vestniku.

Ni je človeške slabosti, ki bi umela tako dobro se skrivati pred očesom zakona kakor je ravno oderuštvo. Najpogosteje nastopa v podobi krvavih posojilnih pogodb, ali tudi kupna, menjalna pogodba, menica ali celo na videz veljavna sodba služi oderuhu kot plašč, s katerim pokrije pred svetom svoje pravo obličje.

Zato mu pravzaprav ni tako lahko priti do živega. Brezdvomna zasluga nove cesarske naredbe je, da je dala sodiščem uspešna sredstva v roke, da zatro oderuštvo, naj se pojavi v kakoršnikoli obliki. Predvsem se zakon odlikuje v tem, da ustanavlja za oderuštvo pojem, ki ga bo sodnik z uspehom mogel vporabiti v vsakem še tako zamotanem slučaju. Oderuh ni tisti, ki posojuje proti oderuškim obrestim ali ki si za danih sto pusti vrniti dvesto itd., oderuh v zmislu zakona je sploh vsakdo, ki izkoriščajoč lahkomišelnost, silo (denarno zadrego), slaboumnost, neizkušnost ali duševno razburjenost drugega, pusti sebi ali tretji osebi za dajatev obljubiti ali dati tako protidajatev, ki stoji po svoji vrednosti z dajatvijo v vidnem nesoglasju. Način torej, kako oderuh v posameznem slučaju izvrši svoj nepošteni posel, je postranska stvar. Glavno je, da je imel pri tem namen, osebne okolnosti svoje žrtve izkoristiti v svoj prid.

S kakimi sredstvi skuša zakon zatreči oderuštvo?

Predvsem s tem, da izreka vsako pravno opravilo (kupno, posojilno pogodbo itd.), ki vsebuje gori opisane splošne znake oderušstva, za ničeno. To se pravi, tako pogodbo smatra zakon tako, kakor bi se ne bila nikdar sklenila. Iz sklenjene in še ne izvršene pogodbe torej ne nastanejo nikake pravice, pa tudi nikake obveznosti. Če sem oderuhu za smešno ceno prodal

svojega konja, pa mu ga še nisem izročil in tudi ne kupnine prejel, tedaj kupec na podlagi pogodbe ne more od mene zahtevati konja, nasprotno seveda tudi jaz kupnine ne. Če se je pa pogodba bodisi eno- ali obojestransko izvršila, tedaj predpisuje zakon, da mora vsaka stranka vrniti vse to, kar je iz ničnega oderuškega opravila prejela v svojo korist. Vrniti moram torej pod oderuškim pogoji prejeto posojilo z zakonitimi obrestmi, nasprotno pa mi mora oderuh vrniti vse, kar je od mene prejel. Zakon torej stoji na stališču, da naj, v kolikor gre za zasebnopravne posledice, iz oderuškega opravila nikomur ne nastane niti korist niti škoda.

Občutnejše pa so javnopravne posledice oderuškega postopanja. Zakon namreč označuje oderuštvo kot javen delikt, ki ga imajo sodišča, kakor nanesejo okolnosti, uradoma zasledovati kot prestopok, pregrešek in celo kot hudodelstvo, ki se kaznuje s prav občutnimi kaznimi.

Redno se oderuštvo kaznuje kot pregrešek (Vergehen) s strogim zaporom. Kazniv pa ni samo tisti, ki neposredno sklepa oderuške (posojilne, kupne, menjalne) pogodbe, ampak tudi vsak drugi, ki, ne da je pri oderuškem opravilu neposredno udeležen, vedoma isto izrablja v svojo korist. Tako tisti, ki vedoma pridobi oderuško terjatev v namenu, da jo uveljavlja ali prenese na drugega, istotako, kdor tako terjatev dejanski uveljavlja (iztožuje) ali drugemu odstopi. Taka dejanja se kaznujejo kot pregrešek s strogim zaporom od treh mesecev do enega leta. Enako se okrivijo pregreška, kdor zakrije oderuško opravilo (n. pr. si pusti pismeno potrditi prejem posojila po 1000, dočim je v resnici odšel le 500) ali kdor si pod prisego, častno besedo ali podobnim zagotovilom pusti obljubiti oderuško dajatev ali pa si preskrbi izvršilni naslov (sodbo, poravnavo, notarski akt itd.) o terjatvi, ki še ne obstoji. Ž njim vred so kaznivi vsi, ki vedoma pridobe take terjatve v namenu, da jih iztožujejo ali na druge prenesejo kakor tisti, ki jih dejanski iztržujejo in drugim odstopajo. V vseh teh slučajih se oderuštvo kaznuje kot pregrešek s strogim zaporom od šestih mesecev do treh let. Ista kazen zadene tistega, ki se je že večkrat okrilil oderuštvu ali, ki je izvršuje obrtoma. Če je pa iz njegovega oderuškega poslovanja nastala škoda večim osebam, tedaj se kaznuje radi hudodelstva z ječo od enega do petih let. Poleg zaporne kazni more sodišče v vsakem slučaju krivcu naložiti še denarno kazen do zneska 20.000 kron in v slučaju, da je krivec inozemec (n. pr. ogrski državljan), odrediti, da se iz tostranske državne polovice izžene. Obsodba radi oderuštvu ima tudi tedaj, če je oderuško dejanje tvorilo le pregrešek, iste častne posledice kakor obsodba radi prestopka goljufige (izgubo javnih služb, mandatov itd.).

Kot samostojno kaznivo dejanje in nedopusten način izkoriščanja ustanavlja novi zakon zlorabo takozvane častne be-

sede pri gotovih osebah. Kdor si namreč pusti od osebe, ki more vsled prelomitve častne besede izgubiti javno službo (n. pr. od častnika) obljubiti izpolnitev obveznosti iz kreditnega opravila pod častno besedo ali podobnim zagotovilom, ta se kaznuje radi prestopka s zaporom od enega tedna do šestih mesecev. Poleg kazni na prostosti se mu more naložiti tudi denarna kazen do 2000 kron in eventualno odrediti izgon. Odslej je torej prepovedano, častnikom pod častno besedo dajati posojila.

Dražbeni oklic.

E 741/14

Vsled sklepa z dne 18. decembra 1914 opravilna številka E 741/14/6 se prodajo dne 1. svečana 1915 dopoldne ob polu deseti uri v Novem mestu okrožna sodnija št. 31 na javni dražbi:

Zemljišče vlož. št. 42 katastralna občina Zagorica obstoječe iz hiše z njivo, vinogradom in pašnikom. Cenilna vrednost je 1138 K 80 v in najmanjši ponudek 760 K. Pod najmanjšim ponudkom se ne prodaja.

C. k. okrajno sodišče v Rudolfovem, odd. IV., dne 18. decembra 1914. 121

Versteigerungs-Edikt.

E 742/14

Zufolge Beschlusses vom 21. December 1914, Geschäftszahl E 742/14/6, gelangen am 8. Februar 1915 vormittags 10 Uhr beim Kreisgerichte in Rudolfswert, Zimmer Nr. 31, zur öffentlichen Versteigerung:

E. Z. 164 Liegenschaft der Kat. Gemd. Altsag, bestehend aus dem Hause mit dem Acker und Wiese. Schätzwert 410 K 32 h, geringstes Gebot 273 K, 55 h. Unter dem geringsten Gebote findet ein Verkauf nicht statt.

K. k. Bezirksgericht Rudolfswert, Abteilung IV., am 21. Dezember 1914. 120

Vabilo

na

izredni občni zbor

kmetske posojilnice in hranilnice v Mirnipeči, reg. zadruga z neomejeno zavezo — ki se bo vršil dne 17. januarja 1915 ob 2. uri popoldan, v slučaju nesklepčnosti pa dne 31. januarja 1915 ob 2. uri pop. v zadrughih prostorih v Mirnipeči št. 16, s sledečim sporedom:

1) Poročilo načelstva. — 2) Čitanje revizijskega poročila. — 3) Sklepanje o razpustu zadruge potom likvidacije in volitev likvidatorjev. — 4) Slučajnosti.

Mirnapeč, dne 3. januarja 1915.

Načelstvo.

OGLAS.

116-3-3

Sporočite nam svoj naslov!

Takoj nato prejmete od nas brezplačno navodilo, kako utegnate dobiti

dne 2. januarja

60.000 kron

in dne 15. januarja

100.000 frankov

vrhu tega pa tudi še 4000 frankov

popolnoma zastonj.

Srečkovno zastopstvo 13, Ljubljana.

Popolnoma varno naložen denar.

HRANILNICA in POSOJILNICA

za Kandijo in okolico, reg. zadr. z neom. zavezo

≡ v lastnem domu v Kandiji ≡

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obrestuje po

4³/₄ %

1-0-40

na leto brez odbitka rentnega davka, katerega sama iz svojega plačuje.